

Силабус
до освітнього компоненту програми підготовки магістрів Богослов'я:
Підсумкова атестація (захист магістерської роботи)

Кафедра-розробник силабуса: **Кафедра філософії та культурології**

Загальна інформація

назва «**Підсумкова атестація**»

форма навчання денна

семестр 11

Члени ЕК визначаються Наказом Ректора ЗВО, а керівники магістерських робіт згідно штатного навчального навантаження

Короткий опис освітнього компоненту:

Магістерська робота – це випускна кваліфікаційна робота наукового змісту, що має внутрішню єдність і відображає хід і результати розробки обраної теми. Вона повинна відповідати сучасному рівню розвитку науки, а її тема – **бути актуальною**. Сукупність отриманих у такій роботі результатів повинна свідчити про наявність у її автора навичок наукової праці в обраній галузі професійної діяльності. Магістерська робота повинна адекватно відображати як загальнонаукові, так і спеціальні **методи наукового пізнання**, правомірність використання яких всебічно обґрунтована в кожному конкретному випадку.

Зміст магістерської роботи характеризують **оригінальність, унікальність і неповторність** наведених даних. Основою змісту є принципово новий матеріал, що включає опис нових факторів, явищ і закономірностей, або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій або у зовсім іншому аспекті. У магістерській роботі в найбільш систематизованому і послідовному вигляді фіксуються як вихідні передумови наукового дослідження, так і весь його перебіг і отримані внаслідок цього результати. Причому тут не просто описуються наукові факти, а проводиться їх **всебічний аналіз**. Зміст роботи також характеризується наявністю в ній **дискусійного і полемічного матеріалу**. Специфічні не тільки зміст роботи, а й форма його викладу, із високим ступенем наукового абстрагування, **аргументованістю** суджень і точністю даних.

У положенні про освітньо-кваліфікаційний рівень, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65, визначено, що магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який він одержує на основі кваліфікації бакалавра чи спеціаліста через поглиблення спеціальних знань і вмінь інноваційного характеру, має певний досвід використання і виробництва нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у визначеній сфері теорії або практики. Написання магістерської роботи є обов'язковим завершальним етапом підготовки. Вона має бути концентрованим вираженням здобутих студентом у процесі навчання знань, умінь та навичок і повинна довести опанування слухачем теорії та практики.

Магістерська робота виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. При цьому випускник повинен продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, вміння вирішувати конкретні наукові завдання. Державна екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника магістратури, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

Відповідно до ОП «Богослов'я» програмні результати навчання такі:

ПРН 8. Володіти і застосовувати різні загальні та спеціальні методи богословського дослідження в контексті підготовки кваліфікаційної роботи та під час інших аспектів практичної діяльності.

ПРН 9. Мати здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних обґрунтованих висновків, а також знань та пояснень, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються, а також інших зацікавлених осіб.

ПРН 10. Використовувати іноземні мови у професійній діяльності.

ПРН 12. Мати здатність до наукової та управлінської діяльності, використання набутих богословських знань у міждисциплінарній професійній сфері, а також задля подальшого навчання.

ПРН 15. Вміти проектувати, планувати і проводити богословські дослідження та здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПРН 16. Проваджувати професійну діяльність в релігійних чи державних інституціях застосовуючи конкретні знання щодо особливостей буття релігії в суспільстві.

Метою магістерської роботи є:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних знань і практичних навичок зі спеціальності набутих у процесі навчання та використання їх у подальшій роботі;

- вдосконалення навичок ведення самостійної наукової роботи, оволодіння основними методами наукового дослідження, аналітичних розрахунків, науково-практичного обґрунтування висновків і рекомендацій за обраною темою та їх впровадження у практичну діяльність;

- розвиток навичок пошуку сучасних наукових досягнень та умінь їхнього практичного застосування, вивчення та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напрямку дослідження.

Виконуючи магістерську роботу, студент має засвоїти навички правильної постановки проблеми, обґрунтувати її актуальність, чітко визначити предмет і об'єкт, мету і завдання дослідження, показати вміння працювати з науковими джерелами, фондовими, архівними, статистичними матеріалами, обґрунтувати висновки і пропозиції.

Загальними вимогами до виконання магістерської роботи є:

- студент розкриває тему магістерської роботи на основі поєднання теоретичних знань з практичною діяльністю, не обмежуючись матеріалом підручника, а користуючись додатковими джерелами інформації: законодавчо-нормативними документами, науковими публікаціями, інструкціями, статистичними даними тощо;

- у структурі магістерської роботи виокремлюють вступ, основну частину (теоретичну основу дослідження, обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення предмета та об'єкта дослідження), висновки;

- текст магістерської роботи студент викладає та оформлює відповідно до державного стандарту;

- текст викладає самостійно, не допускається дослівне цитування з нормативних актів, навчальної та наукової літератури;

- **студент виконує магістерську роботу державною мовою України або іноземною мовою, яка вивчається;**

- при виконанні магістерської роботи студент повинен враховувати зміни в чинному законодавстві України;

- при викладі матеріалу повинна бути чіткість побудови структурних елементів, логіка викладу дослідження, послідовність і конкретність подання матеріалу, практична значущість отриманих результатів;

- студент подає виконану магістерську роботу на перевірку та рецензування не пізніше ніж за місяць до початку випускної сесії.

Отже, основними завданнями магістерської роботи є:

- використання вмінь і навичок формулювання, опису і розв'язання проблем культурології;

- вироблення системного підходу до розгляду проблем, виявлення закономірностей і тенденцій у розвитку культури в Україні,

- застосування та розвиток умінь наукового дослідження, категоріального й теоретичного відображення подій, що відбуваються в державі;

- використання вмінь роботи з літературою, нагромадження і перероблення інформації з проблеми, аналізу різноманітної емпіричної інформації, її статистичної і комп'ютерної обробки;

- вироблення вмінь обґрунтовувати напрями практичного вдосконалення

➤ роботи закладів культури, використання нагромадженого в Україні та за кордоном передового досвіду;

➤ презентація вмінь роботи над текстом, його редагування, літературна обробка, дотримання норм оформлення текстів відповідно до існуючих стандартів.

Магістерська робота **повинна також включати апробацію отриманих результатів і висновків** не менш як одним із наступних способів:

➤ у вигляді доповідей на наукових конференціях;

➤ публікацій в наукових журналах і збірниках.

У процесі підготовки і захисту магістерської роботи студент магістратури повинен продемонструвати:

➤ здатність творчо мислити;

➤ належний рівень оволодіння методами і методиками наукових досліджень, які використовувались у процесі виконання роботи, формулювання висновків та положень, уміння аргументовано їх захищати;

➤ уміння оцінити можливості використання отриманих результатів в науковій та практичній діяльності;

➤ володіння сучасними інформаційними технологіями для здійснення досліджень та оформлення магістерської роботи.

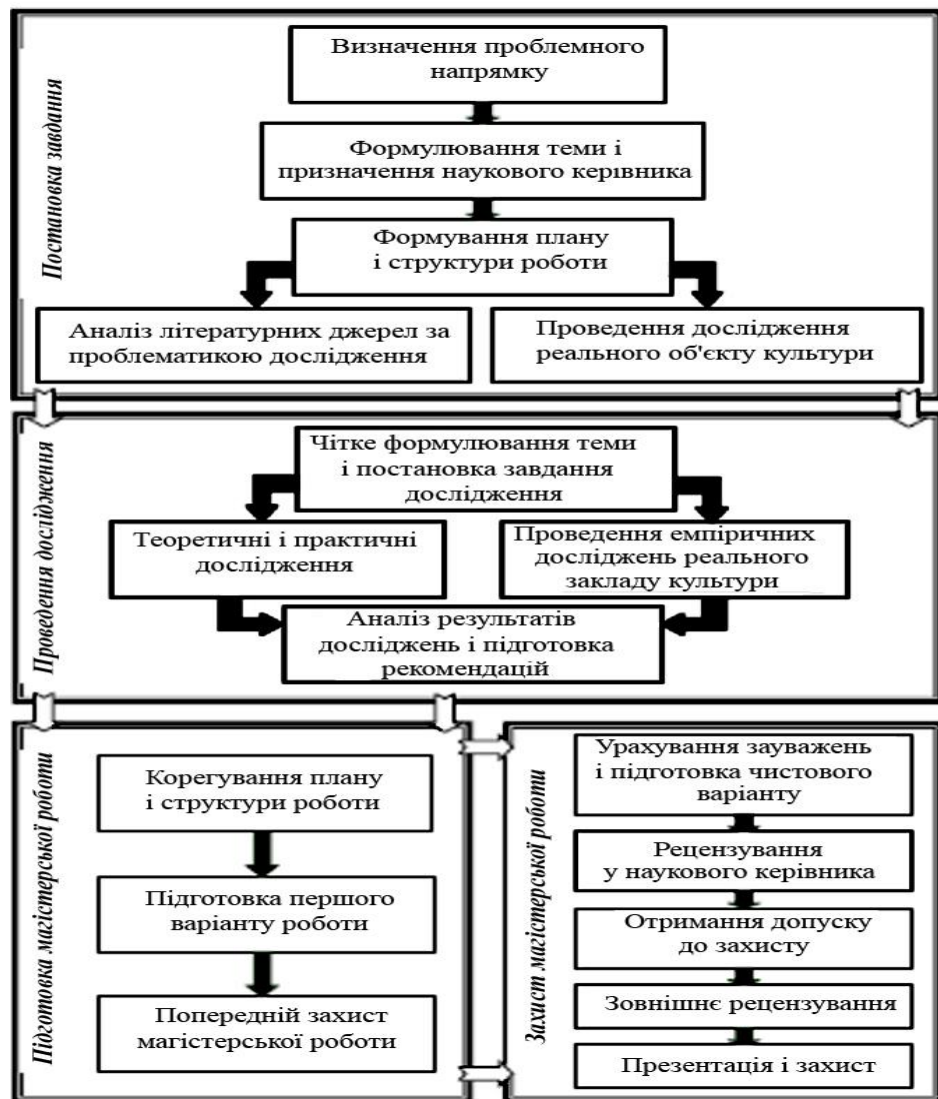
Із зазначених завдань випливає, що магістерська робота характеризується всіма **ознаками наукової праці**. Науковий аспект магістерської роботи визначає її зміст, **відрізняє** магістерську роботу від звичайного реферату або магістерської роботи, в яких також викладаються (з посиланнями на авторів) думки інших науковців. На відміну від них, магістерська робота **повинна обґрунтовувати нові чи відносно нові ідеї**, в ній має бути **поглиблений** аналіз причинно-наслідкових зв'язків різних фактів у сфері культуротворчості, повинні бути запропоновані **оригінальні способи розв'язання проблемних ситуацій**.

При оцінюванні магістерської роботи береться до уваги не лише якість самої роботи, наукова новизна, характер викладення основних положень при публічному захисті, а й відповідність її оформлення стандартним вимогам.

Невідповідність в оформленні магістерської роботи державним стандартам і встановленим вимогам може суттєво вплинути на остаточну оцінку роботи, а через значні відхилення — недопущено до захисту. Тому оформленню роботи треба приділити особливу увагу.

Структура освітнього компоненту

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

У сучасній методології прийнято виділяти такі етапи наукового дослідження:

- 2.1. Вибір теми і формулювання дослідницького завдання.
- 2.2. Призначення наукового керівника. Права та обов'язки наукового керівника та магістранта.
- 2.3. Складання і виконання календарного графіка роботи.
- 2.4. Добір (пошук) джерел та літератури,
 - 2.4.1. Ознайомлення з джерелами та літературою.
 - 2.4.2. Складання попереднього плану роботи, узгодження його з керівником.
 - 2.4.3. Опрацювання джерел та літератури.
 - 2.4.4. Вишування основних ідей та формування задуму роботи.
3. Структура магістерської роботи
 - 3.1. Написання тексту роботи.
 - 3.2. Оформлення та науковий апарат магістерської роботи.
 - 3.3. Оформлення списку використаних джерел та літератури
 - 3.4. Додатки
4. Редагування
5. Підготовка до захисту магістерської роботи
 - 5.1. Підготовчий етап
 - 5.2. Відгук керівника та рецензування.
 - 5.3. Перевірка магістерської роботи на збереження прав інтелектуальної власності
 - 5.4. Підготовка доповіді і виступу
6. Захист магістерської роботи перед Екзаменаційною комісією.

Критерії оцінювання магістерської роботи

Для успішного захисту наукової роботи студентам варто звернути увагу на те, що її оцінювання включає два компонента, кожен з яких має свої критерії. Зокрема:

- актуальність теми та відповідність викладеного в роботі матеріалу темі дослідження;
- теоретичний, методичний рівні роботи в цілому та її практичне значення;
- базування аналітичної частини роботи на фактичних матеріалах діяльності підприємств (установ, організацій);
- вміння ґрунтовно дослідити практичні ситуації, зробити всебічний аналіз недоліків на конкретних прикладах, уникаючи висновків і пропозицій загального характеру;
- вміння стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати дослідження, застосовуючи сучасну економічну термінологію, уникати загальних слів, мовних штамів, стилістичних і граматичних помилок, бездоказових тверджень, повторень, дослівного переписування літературних джерел, невиправданого збільшення обсягу роботи за рахунок другорядних матеріалів;
- використання чинних законодавчо-нормативних актів, новітніх наукових публікацій;
- творчий підхід виконавця роботи, його вміння неординарно мислити, новаторські підходити до вирішення проблем, що стосуються теми його дослідження;
- наявність творчих здобутків у вигляді конкретних рекомендацій, пропозицій щодо усунення окремих недоліків у роботі конкретного підприємства (установи, організації);
- загальне оформлення роботи (відповідність вимогам щодо оформлення, обсягу роботи, акуратності, грамотності тощо).

Магістерська робота повинна бути написана літературною мовою, без зловживань: науковими термінами (які транслітеровані з іноземних мов); цитатами, запозиченими із статей, монографій, підручників та з мережі Інтернет. Вона не повинна мати компілятивний характер.

Захист магістерських робіт закінчується виставленням оцінок.

Критерії оцінювання магістерських робіт

Оцінка	Магістерська робота	Захист
Оцінка «відмінно» (А, 90-100 балів):	робота має дослідницький характер, містить грамотно викладену теоретичну базу, глибокий культурологічний аналіз досліджуваної теми, критичний розгляд джерел та літератури, характеризується логічним, послідовним викладенням матеріалу з відповідними обґрунтованими висновками.	при захисті роботи студент демонструє глибоке знання питань теми, вільно оперує даними дослідження, з легкістю відповідає на поставлені питання.
Оцінка «добре» (В, 80-89 балів)	робота має дослідницький характер, достатньо докладний аналіз та критичний розгляд досліджуваної теми, характеризується послідовним викладенням	при захисті студент демонструє знання питань теми, оперує даними дослідження, без особливих труднощів відповідає на поставлені питання.

	матеріалу з відповідними, однак не завжди обґрунтованими висновками.	
Оцінка «добре» (C, 70-79 бал)	робота має дослідницький характер, достатній аналіз та не зовсім критичний розгляд досліджуваної теми, характеризується послідовним викладенням матеріалу з не завжди обґрунтованими висновками.	при захисті студент демонструє повне знання матеріалу; засвоєння основної літератури з теми дослідження; демонструє оволодіння практичними навичками; але зустрічаються неточності у відповідях; недостатня інтерпретація результатів дослідження; викладення матеріалу на достатньо високому рівні
Оцінка «задовільно» (D, 60-69 бали)	робота має дослідницький характер, містить теоретичний розділ, але характеризується поверховим аналізом та недостатньо критичним розглядом теми, в ній простежується непослідовність викладення матеріалу, представлені необґрунтовані висновки.	при захисті студент демонструє невпевненість, показує слабе знання питань теми, не дає повної, аргументованої відповіді на поставлені питання.
Оцінка «задовільно» (E, 50-59 балів)	робота має неповний дослідницький характер, відсутній аналіз та критичний розгляд теми, в ній простежується непослідовність викладення матеріалу, представлені необґрунтовані висновки.	при захисті студент демонструє обмежений обсяг знань основного матеріалу; слабкий зв'язок теоретичних знань із практикою; непослідовність доповіді та відповідей.
Оцінка «незадовільно» (F _x , 35-58 балів)	роботі не властивий дослідницький характер, вона не містить аналізу теми та теоретичного розгляду джерел, не відповідає вимогам, викладеним у методичних вказівках кафедри;	при захисті студент із зусиллями відповідає на поставлені питання з теми, не знає теорії питання, при відповіді припускає істотних помилок.
Оцінка «незадовільно» (F, 34 і нижче балів)	робота не допущена до захисту	студент не вклався в графік виконання магістерської роботи

Розподіл оцінки за окремими елементами роботи

Види критеріїв за етапами виконання роботи	Короткий зміст окремих критеріїв	Кількість балів
--	----------------------------------	-----------------

I. Змістовні аспекти випускної роботи		
Відповідність виконаної роботи затвердженому завданню	рівень виконання поставлених завдань та розв'язання задач дослідження	5
Логічна послідовність і науковий стиль викладу матеріалу дослідження	володіння студентом літературною мовою і професійною термінологією, вміння логічно, аргументовано викладати результати досліджень і розробок, вдало використовувати додатки та інші матеріали	10
Теоретична цінність отриманих результатів	глибина, всебічність і повнота викладення теоретичного матеріалу, відсутність прототипів роботи, відображення дискусійних питань	5
Повнота виконання аналітичної частини випускної роботи	загальний рівень опрацювання джерел, рівень узагальнення існуючих теоретичних підходів, методів та методик, обґрунтованість висновків щодо узагальнення теоретичних положень теми	10
Практична цінність отриманих результатів	використання сучасних та оригінальних методів дослідження, рівень вірогідності і надійності аналітичного обґрунтування, глибина аналітично-діагностичного вивчення стану прояву проблеми дослідження, актуальність зібраних та проаналізованих даних, обґрунтованість висновків щодо фактичного стану та перспектив розвитку проблеми, що вивчається, тощо	10
II. Організаційні аспекти підготовки магістерської роботи		
Додержання графіка виконання магістерської роботи		
Якість оформлення магістерської роботи	рівень додержання вимог щодо змісту та правил оформлення випускної роботи, своєчасність проходження малого захисту	10
Зовнішня рецензія на магістерську роботу	відсутність зауважень щодо сумлінності та якості виконання поставлених завдань, дисциплінованості	
III. Захист випускної роботи		
Наявність публікацій:		
2 статті – 1 зовнішня, 1 внутрішня, 1 тези зовнішні		15
2 статті – 1 зовнішня, 1 внутрішня		10
1 стаття внутрішня, 1 тези зовнішні		5
Розуміння теоретичних основ теми дослідження		5
Вільне володіння матеріалом		5
Здатність виявити та оцінити причини виникнення, наслідки та окреслити шляхи подолання проблем відповідно до теми дослідження		5
Якість підготовки супровідних матеріалів (презентації, роздаткового матеріалу)		5
Дотримання регламенту виступу		5
Повні, вичерпні відповіді на поставлені питання		10

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D		
50-59	E	задовільно	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література:

Основна

1. Возний І.П. Методичні рекомендації щодо написання, оформлення і захисту магістерських робіт: для студентів спеціальності 6.020100 «культурологія». – Чернівці : Рута, 2016. – 124 с.
2. Державний стандарт ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.ukrbook.net/>
3. Димченко О. В. Методичні рекомендації до виконання дипломної магістерської роботи (для студентів 2 курсу денної та заочної форми навчання за спеціальностями: 051 – Економіка, 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 073 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : О. В. Димченко, О. П. Коюда, В. О. Костюк. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 64 с.
4. Коваленко В.В. Методичні вказівки до виконання та захисту магістерських дипломних робіт для студентів V курсу всіх форм навчання спеціальності «Банківська справа». (Відп. за випуск В.В. Коваленко) – Одеса : ОНЕУ, ротапринт, 2016 р. – 68 с.
5. Курсові та дипломні роботи з психології у педагогічному університеті / Уклад. Макаров В.І. – Луганськ: ЛДПУ, 2001. – 40 с.
6. Лазор О.Д. Методичні рекомендації щодо виконання та захисту дипломної магістерської роботи для підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» за спеціальностями 8.15010008 «Публічне адміністрування», 074 «Публічне управління та адміністрування», 281 «Публічне управління та адміністрування» / Укладачі: Лазор О.Д., Лазор О.Я., Патики Н.І., Фоміцька Н.В. – К. : Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – 2017. – 77с.
7. Методичні орієнтири для написання магістерських робіт [Електронний ресурс]. — Режим доступу до журн.: www.ucu.edu.ua/doc/2006/clio/metodychka_kursovi.doc
8. Методичні рекомендації до написання магістерських, бакалаврських та магістерських дипломних робіт студентів спеціальності «соціологія» / Упорядн. Н.Й. Черниш, Т.С. Бурейчак, В.І. Сусак. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 30 с.
9. Ситник Н.С. Методичні рекомендації з виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт, для студентів спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 051 «Економіка» освітнього ступеня «магістр» / Укладачі: Ситник Н.С., Васьківська К.В., Романів Є.М., Західна О.Р., Приймак С.В., Ясіновська І.Ф Шевчук І.Б. – Львів, ЛНУ імені Івана Франка. – 2018. – 47с.
10. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців: затв. Наказом МОН України від 22.01.2004 р. № 48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>
11. Целуйко М.Є. Методичні рекомендації щодо виконання і захисту магістерських, дипломних і магістерських робіт: Комплекс навчально-методичних матеріалів з курсу для студентів спеціальності «Політологія» / М.Є Целуйко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 32 с.
12. Чир Н.В. Методичні вказівки для написання та захисту магістерських робіт (для студентів 5 курсу факультету туризму і міжнародних комунікацій напряму підготовки 8.14010301 «Туризмознавство»). Укл.: Н.В. Чир, В.М. Кочан. – Ужгород : вид-во «УжНУ», 2014. – 61 с.

Додаткова

1. Базась М.Ф. Методичні вказівки до виконання магістерської роботи з дисципліни «Методика і організація державного фінансового контролю» (для магістрів) / М.Ф. Базась, М.М. Матюха. – К.: МАУП, 2005. – 18 с.
2. Батрак Л.М. Дипломне проектування. Методичні вказівки до виконання магістерської дисертації для студентів спеціальності 8.05080202 «Електронні системи» / Л.М. Батрак. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 51 с.
3. Бюлетень ВАК України. – К.: Літопис. Вид-во Поліграфічний центр. – 2000. – С.28-62.
4. Грабинський І. Магістерські та дипломні роботи. Методичні рекомендації до написання та основні вимоги оформлення: для студентів спеціальності 6.030400, 7.030403 та 8.030403 – «міжнародні економічні відносини» / І.М. Грабинський. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 44 с.
5. Магістерська робота. Методичні рекомендації та вимоги до написання та оформлення. Для студентів спеціальності «Дошкільне виховання» освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» /иУклад. Артемова А.В., Беленька Г.В. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. – 25 с.
6. Методичні вказівки для написання магістерських, бакалаврських та магістерських робіт для студентів спеціальності 6.030400 «Міжнародний бізнес» напряму 0304 «Міжнародні відносини» всіх форм навчання / Упорядники Курей О.А., Вrabель Т.Т., Бевзюк Є.В., та ін. – ЗакДУ, 2011. – 45 с.
7. Методичні рекомендації до написання курсових, дипломних та магістерських робіт з історії України / Уклад. Бабічев О.І., Климов А.О., Намдаров Г.М. – Луганськ: ЛДПУ, 1999. – 31 с.
8. Методичні рекомендації до оформлення магістерських і дипломних робіт для студентів факультету іноземної філології / Уклад.: Є.В. Стуліна, І.В. Тарасюк, Т.М. Уділова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2005. – 34 с.
9. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту. – К.: 1997. – 56 с.
10. Наукова робота студентів факультету суспільних наук: організація, виконання оцінювання / Упорядники: Вегеш М.М., Зан М.П., Остапеч Ю.О., Токар М.Ю. – Ужгород, 2007. – 88 с.
11. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2007. - №6. – С.9-16.
12. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: затв. наказом МОН України від 02.06.1993 р. №161 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001>

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Мультимедійний проектор; *Офісні програми* призначені для основної маси користувачів: текстові і табличні процесори, графічні редактори, засоби презентацій, системи управління базами даних, а також їх інтегровані пакети (Microsoft Word, Microsoft Excel, Lotus Smart Suite, Open Office, Libre Office).

Керівні принципи:

Силабус – це документ який готується **для студента**

Призначення документа – пояснити студенту суть і форму курсу (дисципліни):

- що від мене вимагається? («правила гри», політика викладача, дедлайни, оцінювання...)
- чого я навчуся, прослухавши цей курс? Які знання здобуду? Які навички?
- що буде результатом навчання?

Сьогодні йде мова про «освіту, як засіб набуття компетентностей»:

- через навчання студент здобуває спроможність щось виконувати, чого б без освіти не зміг;
- спроможність (компетентність) формулюється термінами, які не обов'язково відображають вимогу конкретної професії.